

Előfizetési feltételek:
Egyre . . . . . 16 frt — kr.
Félévre . . . . . 8 „ 50
Negyedévre . . . . . 4 „ 50
Havonként . . . . . 1 „ 50

MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Ötször hasábozott sor ára 6 kr
Bélyegdíj minden hirdetésből 30 kr.
Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó-hivatal.

Fiók-kiadó-hivatalok.

Tordán: Rotezár és Harmathnál.
Décsen: Krémer Sámuel.
Knyed: Vokál János.
Szamosújvár: Csaszar testvérek.
Kolozsvárt: Stein J. és Demjén L.
M.-Vásárhely: Wittich Józsefnél.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Monostoros utca a L. Bányai ház alatt.

KOLOZSVAR, JANUAR 13.

Fővárosi levelek.

V.

Pest, jan. 10. 1871.

Kedves barátom! Az országgyűlés megnyitott; noha az idő és utak roszasága miatt ugyan csak gyéren voltak betöltve a képviselői padok. Már az előcsarnokban egész köteg törvényjavaslat fogadta az érkezőket. Legérdekesebb, ezek közt a kőszegi rendezésre és némely honvédségi kiegészítést illetően kívül az Eszterházy-képtár megvétele-re vonatkozó, mely melléje a szerződési oklevél is csatolva van. A vételár, mint ezt a hírlapok köztölték is, 1.100.000 frt az olajfestvényekért és 200.000 frt a cartonok és metszvényekért. A gondozás jövőre szintén az ország fogja illetni; míg a tetemes összegeket felajánlott törvényhatóságok (Pest városa 60.000, Vas megye 2000, Temes megye 1000 frinyi) e célra tett hazafias áldozatai örök emlékeztető törvénybe fog iktatni. A kötés a magyar pénzügyminiszter, hg. Eszterházy Miklós és Palkovics, mint tömegmondok által van aláírva. Kiemelendőnek tartom, hogy az illető volt tulajdonosok mind a korábbi beszállítás, mind a gondozás, mind végre ezen eladás nyomán, melynél valószínűleg jutányosabbat is tehetek volna a haza és köznevelés nevében köszönetet érdemelték ki.

Az országgyűlés új szorgalmait Somsich gyászban nyitotta meg; atya nem rég történt halála miatt érzékeny hangon üdvözölve az újvet.

Az első napon a meggyült kérvények benyújtása vett el egy rövid órát. Ezenkívül az újonczozási törvényjavaslat tüzetelt ki osztálytanácsokzásra, s az igazságügyminiszter nyújtá be az Olasz- és Svédországgal kötött nemzetközi szerződéseket.

Előbb is az utóbbiakról szólnék, megvallom, soha sem tudok egészen elnyomni egy-egy mosolyt, midőn az osztrák-magyar monarchia ilyen nagy vívmányait hallám hangoztatni. Előbb Siam meg Japán, most meg Svédország. Ez ugyan más élet-revaló nemzetnél másként szokott történni: azonban legalább mi is megérkeztünk már Európába, s egy évized alatt talán oda is eljutunk, hogy a kis Oláhország nem fogja a magyar hajókat a Dunán jótalanul letartóztatni engedni, azon ürügy alatt, hogy nincs velünk nemzetközi szerződés. Ez történt az elmúlt őszön.

A mi már az újonczozási törvényjavaslatot illeti: ott még mindig csak „magyar hadcsapatok”-ról van szó. Tehát annyi millió, meg milliónyi áldozat által csak annyit sem tudunk elérni, hogy sorhaderőnknek legalább magyar hadsereg neve legyen. És hogy vajjon a mi kormányunk te-

szi e magát, hogy fél a magyar hadsereg eszméjé-től, vagy a mesebeli rókaként: savanyu neki a szőlő; az, ugy látszik, ismét csak a jövő titka fog maradni. Ha azonban szabad véleményét mondani, és tekintetben a kormányörök nézetei is nagyon változtak; talán mert igenis jól tudják, hogy válság esetére csakis a magyar hadsereg lenne az, mely a monarchiát, vagy legalább Magyarországot megmenthetné. Ezek a jó urak különben szeretnék imponálni, sőt egy kis háborúdit is eljátszának; de azért nincsenek egész lélekkel azon, hogy valóban legyen is mivel.

Van még a kérdés körül egy más aggodalom is. A magyar képviselő még most sem tudhatja biztosan: valóban annyi-e a Magyarországot terhelő újoncz contingens, mennyi töle követelve van? Vajjon az 1867-ik évben besorozott létszám be van-e az összegbe számítva, s nincs-e azon véradóban, mely különben is oly igen terhelő természeténél fogva az ország nyomorát, a túléo oldallal szemben aránytalanul megróva?

E kérdésekre a kormány már többször ígért feleletet; de ez ideig, sőt ez alkalommal is ez ígért nincsen az expositóban beváltva. No de lehet, hogy az osztályokban megnyerjük a kellő és joggal követelt felvilágosítást.

A vöröskönyv függelékét azóta olvastatok. Az abban foglalt okmányok — leszámítva a keleti kérdésre vonatkozókat, nem bírnak valami hiváló fontossággal. Különbön felfogásuk és hangjuk elég jó. Kivált a szerb és oláh kormányhoz intézett jegyzékek bizonyosan kétértelműséggel fognak találkozni Magyarországon, s a mi felfogásunkkal is, melyet annyiszor kellett alkalmilag ismételnünk, teljesen összevágának.

Valóban ideje is van, hogy az Aldunát birto-kló apróbb nemzetek valahára töröljék ki az ál-mot, vagy inkább az aranyport szemekből, s lá-sák be, hogy az a hirbéd nagy szláv birodalom első sorban épen az ő nemzeti létüket és függet-lenségüket fenyegeti. Legesodálatosabb volt a most már javult felfogás Oláhországban, kik hirbéd ro-mánuságuk daczára sokszor dicsekedtek, sőt fenyegetőztek az orosz barátsággal. Olyan mese-beli orozslánvadászat az, hol a vadásztársaktól a győztes oroszlan a zsákmány mindnygy részét el-vonné, s azon fenyegetéssel: „malo adficietur, si quis quartam (partem) tetigerit.”

Most legyen elég a nap eseményeiről ennyi, jövőre jevelem fő tárggya a közoktatási miniszternek végre kizsartó jelentése lesz, mely mivelt olvasó-közönségedet, ugy hiszem, mélyen fogja érdekélni.

P. Szathmári Károly.

Szemle.

Kolozsvár, januar 13.

(—n.) E lapok olvasói még emlékezni fog-nak arra a táviratra a mely rövid idővel a Pont-Noyellei csata után érkezve tudtatta, hogy Faid-herbe tábornok képtelen volt arra, hogy győzelmét kizsákmányolja s ismét visszavonult régi állása fe-lé; a mi ennél is több, e visszavonulás a francia csapatok demoralisatiója folytán történt. E perczől fogva Chanzy és Bourbaki hadműveletei, a Mont-Avron elfoglalása és Páris bombázataása köötöte le az általános figyelmet addig, míg a bapaumei csa-tával ismét Faidherbe felé fordult. A bapaumei csa-táról szóló jelentése Faidherbenek, bevallja, hogy a helyiség, melyre a csata kereszteltetett, a poro-zsok kezében maradt.

A francziák előnyomulása Arras és Douai fe-lől történt s tartott az ellenséges állás kulcsáig, mely éppen Bapaume volt; az is constatálva lön, hogy a francziák jobb szárnya nem működött kellő sikerrel.

E körülmények szövetkezve avval a tényvel, hogy mind a két győzelem után az állítólagos győző vonult vissza indították a „Timeat” arra, hogy számos tudósítónak a figyelmét erre felé fordítsa, minek ismét az a következése lön, hogy a nevezett lap a Pont-Noyellei csatát „kétes ki-meneteltnek,” a bapaumeit pedig a francziákra nézve verességgnek állítja. És ez nagyon valószínű is, mert a külső seregeknek csak egy feladatuk van és az iránt nem foroghat fenn semmi kétség, hogy mind a három hadvezér e feladatot teljesen ismeri: Páris felszabadítása a jelező. És éppen azért nem képzelhető a francia külső seregeknek egy győzelmese sem, mely nem indítaná a győző hadvezért arra, hogy a körülzáróo övön ejtett csorbát teljes erejéből ki ne zsákmányolja a szo-rongatot főváros érdekében.

Megvalljuk azonban, hogy e válságos pilla-natban az események tiszta resuméjére gondolni sem lehet, s csak azt lehet állítani, hogy a válság perczé, mely a hadjáratnak vagy véget vet, vagy a valószínűbb, rosszabb esetben, harmadik részét befejezendő, a közbűbön áll; az ellentmondó hírek más következtést nem engednek.

Mialatt a külső seregek minden erejüket megfeszítik, azalatt Páris belsejéből aggasztó hírek érkeznek, a melyeknek az a veleje, hogy a köz-velemény Trochu-n ellen fordult, „öt erélytelen-ségről” vádolja. A Mont-Avron elfoglalása s a külső erők lövetése nagy izgalomba ejté Páris lakóit, de csüggedés helyett elszántságot idézett elő, mely Trochut támadásra unszolja. Ez az unszolás ugy a

nép, mint a lapok részéről egyiránt heves, s meg-egyező bírek alapján Trochu állása komolyan ve-szélyeztetve.

A conferentia előkészületeire nézve megbiz-ható források azt jelentik, hogy a módzatok, a melyek alapul szolgálának, befejeztettek s első következtések az lenne, hogy a conferentia tartama igen rövid időre fog terjedni.

E módzatokról most még mi biztosat sem tudhatni, s az angol lapok csak annyit jeleznek, hogy a szerződéseknél tiszteletben fenntartása a legerélyesebb támogatásra számíthat a conferentia részéről. Ideje is már, hogy ily irányban a lehető legerélyesebb manifestatio történjék, mert az a szó, mely Talleyraud híres mondatához sorakozva a legújabb kort jellemzi s nem egyéb annál, miszerint a szerződések kötése csak a megszeghetést, tehát az új bonyodal-mat czélozza, valóban az ökljognak modern kiadását képezi s a társadalmat folyton fenyegeti.

Táviratok a külföldről.

Bécs, jan. 11. A „N. fr. Pr.” jelenti Berlin-ből: Mantuffel a vogesi hadsereg főparancsnoká-vá (Werder helyére) Goeben pedig az első had-sereg parancsnokává neveztetett ki.

Flórencz, jan. 10. A Garibaldi leányának halála felől híri alaptalan: mert Genuában tartó-zkodik s jó egészséggnek örvend.

Bukurest, jan. 10. Nehány konzul előtt pauszakodott a fejedelem azon előterjesztések eredménytelensége fölött, melyeket a hatalmassá-goknál tett, melyek csakhamar belátandják, hogy azok valóban komoly alapra voltak fektetve.

Flórencz, jan. 11. A senatus bizottsága a miniszterek unszolására elhatározta, a junius 30 ára kitűzött határidőt megtartani a főváros áthelyezésére nézve, előbb azonban a kezeségi törvényjavaslat fog elintéztetni. Sella külföldön 100 milliónyi köl-csön ügyében alkudozik.

Brüssel, jan. 11. Fécamp-ot e hó 8-kán a porosz csapatok megszállták s a kivetett sarcz behajtása s a távirák elrombolása után ismét elhagyták. Bresben egy kisebb gőzbajohad szerel-tetik föl, minek czélja nem tudatik. A határvonal-ok megszállása tekintetéből Belgiumban 3 koro-ztályból hívatnak be a katonák.

Amiens, jan. 10. Peronne capitulált, a hely-örség, mely több, mint 3000 embert számlál, fog-lyul ejtetett.

Versailles, jan. 11. (Hivatalos.) A Chanzy táb. ellen működő hadtestek f. hó 10 kén előca-

tal le ne győztesseék. De igyekezete elakadt, s a Convent végéig minden meglelet a gyűlésben, a ki ott lenni akara. Radvanszki Jánosnak elnöki, Buljovszki Dánielnek titkára állási meghagyatott.

September 16-ik. Mielőtt a fejedelem és Ber-chényi tábornok a gyűlésben megjelenének, Kajali Pál, Losonczon lakos lutherista ur, s egykor (talán most már nem) nógrádi jegyző az ország elé ter-jeszté, hogy a katonasággal együtt ők igen nagy számmal azt akarják, hogy Rákoczy Ferencz fejedelemöké kiáltassék ki, s annak pompásan felavat-tassék. Mely nagy javallással fogadtattott a tanács könyvi képzelné, s azonnal kinevezetének maga ez a Kajali Pál, Mariássy Pál gőmőri és Kazinczy András ungvár vármegyei alispánok, hogy a vég-zést a Fejedelemlennek jelentőnék be. Berchényi el-lenkező véleményben volt, s a dolgot más napig kívánta halasztani, mondván, hogy az ország gon-djait most egyéb tárgyak kívánják.

Megjelenven az ülésben a fejedelem, szó vala, hogy ez az itt Szécsénben tartott gyűlés minék neveztesseék. Dietának nem nevezthetik, mondanák némelyek, mert diacta az ország minden várme-gyeinek egyttűltét jelenté, itt pedig nincsenek azon megyék, melyek Anzstriától még el nem szakadhatának. Feleletül mások előhozák a Beth-len Gábor alatt Beszterce-bányán tartott gyűlést, mely hasonlag diactának nevezetett, noha az austriai ház hadai által birt tal a dnnai megyék ott sem valának jelen. A praelatusok és mágnások tebát csakugyan nem diactának mondaták, hanem csak conventus generalis confederatorum Hungarorum. Ehez képest a fejedelem nevezete is nem más lenne, mint Dux Confederatorum Hungarorum.

Ekkor bizottmány küldeték, Telekesy István egri püspök s hevesvármegyei főispán*) elnöktele alatt a Fejedelemlenz megköszönni, hogy hazája szabadságának ügyét felfogta, s védelmében annyit fáradozott. A fejedelem nagy megindulással, sőt sí-rásig lágyulva fogadta a hálás izenetet, magát és szolgálatait tovább is ajánlá, s bottlásainak, ha mi-kép ejte bocsánatot kért.

A fejedelem előtt fordula most a püspök Berchényibez s ennek hasonló érzelmű köszönetét tön. Nyájasan felett Berchényi és könyvek nélkül, sőt a fejedelemhez fordulván, dővajkódva így szólt: „most már köszönjük meg mi is püspök urnak, hogy mig mi ügyünkért harozolánk, ők boldogsá-gunkért buzgókn könyörögték.”

*) E férjny nevé a magyar nyelv is fiamtalanítja e mun-kában: „Komai rendszert Evangéliumok és Epistolák, melye-ket legelsőb tiszteletű Telekesy István egri püspök és thányi apátur, az egri diocésimok szükségére nyomtatott 1700 ezsten-dőben Becsben Ghelen János által.” 280 lap 12 r. Ebből napár, végén éneketek ad a főbb ünnepeknapokra, a kiadó előszavában magyar biblíát is igér.

Uj „Erdélyi Múzeum.”

A göröcső.

irta dr. Török Aurél.

(Folytatás.)

Jelen korunkban, midőn a realistikus áramlat továbbabb tulnyomóbbá sőt maholnap egyedül irányadóvá kezd válni, eddigi socialis viszonyainkat is mindinkább fenyegetve látjuk, s bár merre vessük szemünket a társadalmi élet terén, minde-nütt égető szükségét tapasztaljuk azon reformok-nak, melyek által érdekeink jövőjét biztosíthatni gondoljuk. Minél inkább könyörittetik a társalmi közlekedés minél inkább szaporodók az érintkezési pontok száma, annál inkább kilép az egyes nem-zet, valamint az egyes ember elszigeteltségéből, a haladás és művelődés közös érkei annál hatal-masb gyökeret vernek s áldozatul esnek azon specialis kiváltságok és előjogok, melyekhez nem-zetiségünknek és születésünknek fogva olyannyira ragaszkodtunk. Ily áramlattal szemközt az öfen-társai őszön is határozottabban kezd jellemünkben kiválni, eszelekvési hajlamunkat, melyeket bár a szív sugall a megfontoló ész itéletére bizzuk. — Honnan ez az áramlat? s hová viszi ez az emberis-éget? A természet buvárlat, mióta a hagyományos előítéletől független inductio irányt vett, egymás-után oly fölfedezéseket tett, melyeknek hordereje annál őriássabbnak mutatkozott minél nagyobb ellentétben állottak a vértünkbe áment hagyomány-nyal. Azon megrögzött ellenszenv, melyet a hagyom-nyos védői e fölfedezésekkel szemben kifejtettek, csak elősegíté, hogy az emberiség saját megnyug-tatása czéljából az ellentét fölött gondolkodni kez-dett, melynek eredménye nem lehetett más mint azon határozott realistikus irány, melyet tehát az emberiség nem ma óta követ, s melyet csak elhatalmasodásánál fogva a jelen száz irányának nevezünk. S ha még a természet buvárlat, elméleti vívmányai által a nem szakértőt általában közöny-ben hagyja, lehetetlen, hogy bármennyire is erő-szakolja magára az ellenszenvet az illuzióját rontó tények iránt, nyomról nyomra segítséget áldásthözó gyakorlati eredményei által saját javát ne látná előmozdítva. Földi lények vagyunk, saját javunkat még ez életben akarjuk elérni, s mig egyrészt a hagyomány boldog arany korán merengünk jele-nünket kinemelégitőnek találjuk s jövőnk felől aggódnunk. S ha kizűdelmeinkben tapasztaljuk mily hatalmas felvirágzást nyert a kereskedelem, ipar, a gazdászat a művészet a természetudományok gyakorlati segédesszéi által, melyek nélkül a mai élet igényeit kielégíteni teljes lehetlenség vol-na, s ha másrészt fontolóra vesszük, miszerint a pagszerző gyakorlati eredmények épen azon

elméleti elveken alapulnak, melyek a hagyomány illuzióival ellentétben állanak; nem lehet kétség a fölött, hogy jövőnk feletti gondjaink közt annál szívósabban fogunk ragaszkodni azon igazságokhoz, melyeknek kibányászása a természetbuvárlat által, eddigé is reményünket felülmló eredményeket szült. Igaz, hogy a természetbuvárlat nem oly rózsaszinben tünteti föl helyzetünket a természet-ben mint a hagyomány, mert a természet fölött, kegy és jószág helyébe szigorú s kivételt nem tűró törvényeket állít föl, de máerészt helyzetünket büntetésnek sem tünteti fel s dönthetlen tényekkel batorít a törvényszerű kényszerűségből folyó küzde-lemre, mely fajunknak csak nemesítésére és tökele-bítésére válik. Valjon helyzetünk ily voltánál nem áll-e legszentebb érdekekben tévovadás nélkül az eredmény által is helyesnek bebizonyult irányt határozottan követni? Valjon ezental is a gondolat és tett restesége visszaeslyvede természetfölötti csodák által várjuk-e a segílyt a veszély idején? Nem lesz-e világos előttünk a feladat mindannyi-zor a természet igazságainak végtelen tárbázához folyamodni s a munka terhének tudtával a természet-törvények földterítésében tovább fáradozni s azokat saját magunk, hazánk épny mint az általános emberiség érdekében közbanszuvá tenni? Korunk megrázkodtató eseményei talán csak megértetik egyszer velünk Humboldt jóslatát: hogy a küzde-lem terén azon nemzet fogja kivívni a jogart, mely a természetet kinosit leginkább kibányászni tudja.

Ha a tudomány a hatalom, a mint naponta-ként hangoztatni halljuk, ugy az általános termé-szettudomány a legnagyobb hatalom, melynek segédesszközei a legbiztosabb és legéleseb fegyvert szolgáltatják kezünkbe. A göröcső, bárminő igény-telennek is lássék első pillanatban, egyikét a leg-hatalmasabb fegyvereknek szolgáltatatta kezünkbe, mely kémtékintetével a láthatatlan ellenségeket is utóleri a melyek ezéltől mindig váratlanul lepték meg a tehetlen emberiséget. S habár az ellenség kidúsásával azt még nem győztük le, de legalább meg van az első lépés, hogy készülődhessünk s gyengéinek óvatos kikémlése után vele sikeresen szembeállhassunk. Az emberiségét időről időre kiméletlenül pusztító járványok, nyavalyák, melyek-ke a történelem lapjai telvék, s melyeket a bagyo-mány a mindenható vagy a végzet büntetésének tekint, törvényszerű okok hatásainak ismertettek föl. A göröcső kimutatta, hogy mindentudően veszé-lyes ellenségekkel vagyunk körülveve: a talajban, vizekben, levegőben milliárdnyi göröcső kicsinyeségtől szervi eurok léteznek, melyek bizonyos elősegítő körülmények közt szervezetünkbe jutnak s a veszt-hozó cholera, typhus, sárgaláz, malariát, himlőt, skarlátot, croupot s a többi veszélyes betegségek egész hosszú sorát okozzák. Valjon ennek tudtával az orvos ezental is elfogja-e ismerni a gyilkoló angyal tekintélyét a földön? s vajjon addig mig

a biztos ellenség fölfedezve nincs nem fogja-e már előre is az eddigi tapasztalat nyomán hasznosnak ismert palliatio rendszert követni nem törődne azzal, hogy ezáltal a természetfölötti végzettel a hagyom-ny szerint ellenségeskedésebe jut?

Bár mennyire is felvilágosultaknak s művel-teknek tartjuk magunkat ethikai elveinknek annyira vagyunk rabszolgái, hogy a jólét napjaiban még mindig kicsinyeljük a természetbuvárlat által nap-fényre hozott igazságok horderejét s csak későn a veszély idején akarjuk azokat magunkra nézve kibányászni.

Az előrelátó művelt nemzeteknél az egészség-tügynek a tudomány tapasztalatai nyomán foganat-ba vett célszerű felkarolása, aránylag igen rövid idő alatt meglepő eredményeket szült; a halálozás tetemes csökkentése, az egészségi állapot javulása, az élet meghosszabbítása a tudomány részéről nem mint váratlan, hanem mint a buvárlat tapasztalatainak helyes gyakorlati alkalmazásából ökszerűen folyó eredményeket regisztrálja. Valjon azon tudom-ny eszközök, melyek bár közvetve magunk éde-seink s ünnepléjeink drága életének meghosszab-bítására s megmentésére vezetnek, nem fognak-e jogosan azon öszinte becsülésre és tisztelésre szá-míthatni részükéről melylyel eddig ama más irány-ban uton utétlen oly pazarul adóztunk, s jelenleg is nem annyira magunk — mint a „nép” ért adóznunk?

A széchenyi convent története.

Kazinczy Gábor-tól.

Közl: Szilágyi Sándor.

VIII.

Szeptember 14-én. A nemesi rend elvák az egyháziak és nemesek karától, hogy külön tart-hasson ülésüket, s onnét küldessék izenetet amazok-hoz és viszont. Elnöknek választák Radványi Rad-vánszky Jánost (luther), azonban nyugtalanul vá-raték Galambos Ferencz, szathmári kapitány vagy Gyűrki Pál, váradi ostrom-dandárnok megérkezése, kik (mindketten hel. hitvallásuk) a haza és Feje-delem dolgai által utaikban késleltettek: A katho-likusok ellenben az elnökletést itt löcese kapitány, Bertholi Ferencz hittársuknak szánták vala; Rad-vánszky János azonban az elnöki székbem meg-maradt. Mellé mint a nemesi kar titkára Buljovszki Daniel lutherista nevezetett ki.

Szeptember 15-kén. A mi tegnap végezteték e külön vallás ügye iránt, ma egészen megmásolta-tott, mert a fejedelmet az ez ellen protestáló cle-ruis elámitá. Sőt ma új kérdés merlt fel. Azt akarák tudniillik, hogy a gyűlésben, hova minden nemes ugy sem fér el, egyedül némelyek jelen-jenek meg, megválasztva vallásfelekezete szerint. Ez oda czélzott, hogy a papság, mely előre látta mik fognak felvétetni, a szavazatok többsége ál-

pataikkal egy mértőidnyire hatoltak elő Manshoz folytonos csatározások között. Egy ágyu, 3 mitrailleuse és 2000 fogoly jutott kezünkbe; a mi veszteségünk nem igen jelentékeny.

London, jan. 11. A „Times“ mondja: ha a porosz király azon szándékáról, hogy Párisba bevonuljon, lemondana: az alkudozások, midőn a pillanat elérkeznék, brit befolyás alatt gyakorlatibb lennének. Poroszországnak kötelessége, mérsékelt követeléseit által a békét lehetővé tenni.

Versailles, jan. 11. (Hivatalos.) Werder tdk. vesztesége Villersexelnél: 13 tiszt és 20 közember.

Berlin, jan. 11. Werder és Zastrov hadtestéből és még más jelentékeny csapatokból egy nagy keleti hadsereg fog szervezést nyelni melynek működésére a legnagyobb bizalom helyezhető. Páris városának sorsa rövid időn el lesz határozva.

Kossuth legújabb leveléből.

Hogy tehetségeimmel nem állottam az idők igényeinek magaslátán, s hogy ennél fogva sokszor kellett tévednem, ennek igen fájdalmas öntudatával bírok; de két dolog iránt leten és lelkiismeretem előtt magammat tisztában vagyok. Egyik az: hogy helyesen esmelektem, midőn nemzetem erőfeszítésének díjál az azon magas cél kivívását tűztem ki, mely nyilvános életem legválságosabb szakának irányt adott. Helyesen esmelektem, mert e cél nem csak jogos, és ha erősen akarjuk kivívható, hanem végzettszerűen szükséges is, elannyira az, hogy ha e célról nemzetünk lemond, lehet kisebb-nagyobb mértékben jól táplálkozó népcsoport, de nemzet nem lesz. Ha minden erejét e cél kivívására meg nem feszíti. Magyarország csak mint geographiai elnevezés fog még egy ideig a földrajzokosok figurálhatni, (amint hogy már is csak mint ilyen figurá), — ez tény, bár ki, s bár mennyire tagadja is) de még így is csak egy ideig, mert a jelen állapot annyira vissza, annyira korcs, annyi nemzetközi érdekeket sért, annyi ellenséget teremt, s oly botorul kibívja jövőnk elen a történelem logikáját, hogy soká fenn nem állhat, s örökségül nem a „Szózat“ alternatíváját hordja méhében Magyarország számára, hanem ezt: „elmállani, vagy felosztatni.“

Vagy vissza kell térni a nemzetnek az én politikai irányomra, resignálnia kell magát, ezredéves lételetékként végezni. Erről lelkemben meg vagyok győződve. Ma még erősebben mint valaha.

Hogy az én emlékiratim nem megvetendő világot vetnének hazánk történelmének egy igen érdekes szakára, azt elismerem. Azt pedig tudom, hogy az adatok, melyekben nem szűkülök, itt ott nagyon furesza fényt vetnének némely hírneves reputációra, s nem egy „historiát“ a „fabulák“ országába relegálnának. — Hanem úgy érzem, hogy nem igen lehetne azon közügyekről, melyekben részt vettem szólanom, anélkül, itt-ott magamról is szólnék. — En pedig — vegyék bár az uszolókat hibának, nem tehetek róla — egy nemével a legyőzhetlen undornak viseltetem az autobiographiák iránt, mert lélektan okoknál fogva meg vagyok győződve, hogy aki saját „viselt dolgainak“ megörökítése végett veszen tollat kezébe, akára nem akára azon ösztön befolyása alatt ír, hogy saját édes éne alakjának szülgeléseit kidoborítsa, saját jellemének feltájt lecsiszolja, hibáit elismertse, vétkeit elfedezze, vagy mások nyakába kerítse; általában hogy másokat minél kisebbeknek tüntessen fel, miszerint maga minél nagyobbak látszassék.

En részemről nem akarok ezen lélektan gyarlóság martalékává szegődni. A nagy embereknek meg lehet az ily gyarlóságot is bocsátani. De én sokkal nagyobbak láttam nemzetemet (bár mennyire stilyedett is azóta) mintsem hogy hajlamot érezhetnék a nagy embert segélyezni. Ha tettem valamit a mi maradandó becses bir megmarad, ha még annyi kéz rángat is rajta. De ha az ócsarlásokat közömbösen fogadom, nem fogadhatom közömbösen a magasztalásokat. Nem érdelek én magasztalást s mert nem érdelek, bánt.

Igen sok a magasztalás azon levelek legtöbbjében, melyekre ezennel válaszolok. Eszedem, legyek jövődében a magasztalások úröm poharától megkímélve.

Nagyon érzem, hogy visszaélést követtem el, midőn ez értéktelen magánvallomások számára helyet kérék a „Magyar Ujság“ hasábjain. De egy pár tucztat levél irásától menti meg a szerkesztő öreg kezemet ha elfogadja. — Így az illetőkhez eljutandó válaszom. — A nagy közönség pedig, melyhez a válasz nem szól, s melyet az bizon nem is érdekelhet, látván a czimből, hogy miről van szó, az által fogja magát — reménylen — ideje pazarlásától megóvni, hogy nem olvassa.

Egyszer mindenkorra indittatva éreztem magamat személyes kérdésben szót kérni. Mazzini motója: Ora e sempre én megfordítom: Ora e mai. — Ezt is jól fogja tenni a „Magyar Ujság“ szerkesztője ha a tárczába relegálja.

Turin, december 30-án 1870.

Kossuth Lajos.

HIRHARANG.

A „M. Polg.“ eredeti távirata.

Feladatott Pesten, jan. 13. 10 ó. 40 p. d. e. Érkezett jan. 13. 11 ó. 40 p. d. e.

A keleti francia serget a németek január 9-én visszanyomták, 10-én azonban a francziák a Loireig verték vissza az ellenséget.

Január 11-én Le-Mans-nál a Huisme partján nagy csata folyt, melyben 180,000 ember vett részt a két félről. Change-nál, Perigne-nél a francziák estig megtarták

a csatát, Tuilerien-nél állásokat feladták. Az éjjel a francziák a csataterén töltötték. A csata folytattni fog. Mindkét részről irtózatosszerű erőfeszítés, s roppant nagy veszteségek halott és sebesültekben. A poroszok a centrumban öt ezret fogtak el.

Párisban eddig 2000 bomba esett; sok nő és gyermek sebesült meg.

Bourbaki január 10-ke estéről jelenti: az utolsó éjjel az ellenség egészen elűzetett Villersexel házaiból s ma reggel az ellenség legutolsó csapatai elvonultak, vagy megadták magokat.

Párisi léghajó-levelek jan. 10-diki keltelem tudósítanak: „Január 8-án este Malmaison felé több csata volt, s jan. 9-én az ellenség negyedszer kísérlette meg Maison Crouhard megtámadását, valamint a Reuillót balra fekvő kőbányák ellen is támadást intézett. De a mozgórség visszaverte a támadásokat, s nagy veszteségeket okozott a porroszoknak. A porroszok úgy látszik a kórházakat veszik főzélpontra, úgy hogy a beteget a pincze-helyiségekben kellett elhelyezni.

Lapunk t. előfizetőit tisztelttel kérjük, méltóztatásuk megrendeléseiket minél előbb megtenni, mert fölösleges példányokat semmi szín alatt nem nyomathatunk.

Table with 2 columns: Category and Price. Evnegyedre 4 ft 50 kr., Félévre 8 " 50, Egész évre 16 " —, Egy óra helyben 1 " 50 kr.

A francia foglyok és sebesültek felszámoló bizottság az alábbiaktól gyjtött csekély összeget azon tiszteletteljes kérelemre, hogy a t. Szerkesztő urhoz beküldeni, sziveskedjék azt a pesti francia consulhoz juttatni, s egyzersmind a t. adakozók megnyugtataa tekintetéből ezen gyjtést sziveskedjék becses lapjában közlődni. Póth András 1 ft, Nagy Benedek 2 ft, Deák Ferencz 1 ft, Gergely Ferencz 50 kr., Kecskés Demeter 50 kr., egy valaki 40 kr., Kecskés János 60 kr., Szabó Demeter 30 kr., Bartha Ferencz 3 ft, Dániel László 1 ft, Farkas János 10 kr., Deési Lajos 50 kr., Zabulik Sándor 3 ft, Erőss Gáspár 1 ft, Bánk Péter 20 kr., Zabulik Sándorné 50 kr., Dániel Lászlóné 50 kr., Zabulik Lajos 50 kr., Deák József 40 kr., Bartha Mihály 50 kr., Buzsák Dávid 25 kr., Herskovits Adolf 50 kr., Krausz Dávid 1 ft, Veress Sándor 1 ft, Darkó József 50 kr., Méhesi Sándor 1 ft, Elek Mózses 50 kr., Budai István 20 kr., Tóth Miklós 50 kr. Összesen 22 ft 95 kr., a gyjtőt által kiegészítve 1 ft 5 kr., összesen 24 ft. o. é. Kolozs, jan. 11-én 1871. Zabulik Joachim.

Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmányának folyó hó 10-kén tartott ülése jk. 23. sz. határozatával az egylet folyó évi rendes közgyűlésének megtartására a jövő februarius hó 27-ik napja tűzött ki. E határnap oly hozzáadás-sal hozatik közüdmásra, hogy a tárgyszerű és a választmány nevezetesebb indítványai annak idején hasonlólag közzé fognak tétetni. Egyszermind figyelemre méltó, hogy a kik a közgyűlésen valami indítványt akarnak tenni, hogy a fennálló szabályok értelmében egyesek indítványai a közgyűlésen csak úgy jöhetnek érdemleges tárgyalás alá, ha az előkészítési utján elég idején be voltak jelentve arra, hogy a választmány indokolt véleményével terjeszthesse a közgyűlés elébe. Kolozsvárt, jan. 12-én 1871. Az igazgató választmány meghagyásból Finály Henrik, m. k.

Az erdélyi gazdasági egylet titkári állomásra pályázat nyitott. A titkár fizetése: 1200 ft o. értékben. Ezen összegbe be van foglalva a szállásbeli s szolgatartási illeték is, mely körülbelül 300 frot von le az évi átalányból. Szállásának egyik terme az iroda, gyűlésterem, könyv és irománytár egyzersmind. Három évi kielégítő szolgálat után fizetése 200 fittal fog főlebb emeltni. Köteleségei: a választmányi s szakosztályi gyűlések jegyzőkönyveinek vezetése; a fogalmazási szak, a határozatok végrehajtása, s a köztelki munkák fellépése s ellenőrzése. A titkári kötelességekkel szabatos megismerkedés végett, az egyleti szabályok egy példányát pályázóknak, kivánság szerint, közöltetni fog. Pályázók kötelezik magukat, hogy megválasztás esetére három évig az egylet szolgálatában maradnak. Végre kötelesek kimutatni, hogy egy gazdasági tanítébe tanulmányaikat kellő előmenetellel végezték. Pályázati határidő f. évi márczius hó 31-dik napja bezárólag. Az okmányokkal ellátott folyamodványok az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányához intézendők. Kolozsvárt, a gazdasági választmányának 1871. jan. 9-kén tartott üléséből. Nagy Ferencz.

Értesítés. Az erdélyi gazdasági egylet titkári állomásra ürességbe jöven, míg az a közelebbi tartandó közgyűlésen betöltetnek, a titkári teendők elintézésével Nagy Ferencz tanár bizott meg. Miről a t. cz. gazdaközönségnek szükséges alkalmaszodás végett ezennel értesítjük. Kolozsvárt a gazdasági egylet választmányának 1871. jan. 9-kén tartott üléséből.

A vasut indóházában tartandó tánc-estély kezdete ma este 8 órára van téve. Külön megkérését folytán jegyezzük meg, miután az óra a meghívásokból vétségéből kimaradt.

A „Magyar Polgár“ nullája a „Kelet“ pauszájának a következő felvilágosítás-sal szolgál: a muzeumegylet igazgató választmányára elé terjesztett indítvány egy privát körben állított meg, s daczára annak, hogy kimondott, miszerint a privát kör működése nem tartozik a lapokba, belé került biz az a „Keletbe.“

A színház első és utolsó előtti árcaos bálja pénteken este lefolyt. A magaviseletben úgy mint álarcaiban monoton álarcaos sereg ólom nehézséggel bömpölygött, processionals metrendben a rögtönzött parqueten s valóban csak a páholyok díszes közönsége kárpótolta egy a nézőt mint a társalgót. Reggel felé természetesen megváltozott a dolog s a tánc a fesztelenség hátaírait is átlépte.

Báró Eötvös József egészsége már annyira javult, hogy beteg ágát már elhagyhatta

Than Mór jeles festészlök egy nagy képen dolgozik mely Dantét és Beatricet ábrázolja. A kép a londoni kiállításra van szánva.

Az Eszterházy képtár ügye a pesti városi tanácsban szünyegre került, az egyik nézet szerint a város nem lenne köteleve a 60,000 forinttal hozzájárulni a vásárhoz, miután ez összeget csak egy szavazta meg, ha a képtár magán adakozásokból vásárolatik meg; Steiger képviselő ellenben azt indítványozta, hogy ez összeg adasék ki az eredeti megszavazás értelmében a képtár s ez az indítvány győzött oly feltétel mellett, hogy a kultuszminiszter megkérésék, miszerint a törvényjavaslat biztosítsa Pest városát arra nézve, hogy a képtár állandóan Pesten fog maradni.

Sayous E. a jeles francia tanár és író, a ki a mult nyáron Pesten időzött s magyar történelmi és irodalmi tanulmányokat végezt jelenleg pedig a francia honvédelmi miniszteriumban Bordeauxban van, Gyulai Pálhoz levelet intézett, melyben a francia nép hangulatát kitűnőnek mondja.

A szamosújvári casino-egylet által febr. 1-én rendezendő táncvizalomra b. Bánffy Dánielnét, Dobokamegye főispánjának nejét, a szamosújvári korszályozó egylet febr. 11-én megtartandó táncvizalmára pedig Simay Gergelyné, Szamosújvár polgármesterének s egyik országgyűlést képviselőjének nejét kérte fel bálaának mindkét bál rendező bizottmánya.

Az „Erdélyi prot. Közlöny“ nek a következő híreit vesszük át. A N.-Egyeden tartandó f. évi közzsinat délelőtti szónoka, ugy halljuk, Révai Lajos, ilyefalvi lelkész, lesz. Ismerve szép tehetségét s szónoki képességét, feladatának kétségen kívül jól meg fog felelni. Készválasztások. A mult évi közzsinat óta történt lelkészválasztások sorából fölemlítjük a következőket: Mákóba Valler József; Szilágy-Nagyfaluba Pungur Gyula; Péterbe Szurányi Gyula; (Révész Bálint helyén) Gyván Bartha Lajos; Sám-László a most keletkező borkereskedői társulatnak igazgatói állomására, 4000 ft évi fizetéssel, meghívást kapott. Elfogadja-e, nem tudjuk s ohajtnk az ellenkezőt, mert távozása által nemcsak kolozsvári fötanodánk, hanem az erdélyi egész tanárikar legjelesebbjei egyiket vesztenék el. Mindenesetre, intőjeit szolgát ez is arra, hogy ha az ev. ref. anyaszentegyház valamikép a tanári fizetések fölemeléséről nem gondoskodik, a jobban dotált állomások a legjobb erőket fogják elvonni.

A Hazánk és a Külföld tartalma s különösen alakja újévtől kezdve olyan előnyösen megváltozott, hogy aig lehet reáismerni. A képes lapok versenyé tehát megtermé szintén a jó eredményt, s a nyertes fél ma már nemcsak a kiadó, de a közönség mellett az irodalom is.

Simor János primás a „Magyar Ál-lam“ csalhatatlan, csodaszóro hasábjain feljajdul azon, hogy a katolicus világ fővárosát „istentelen oszcselék“ szállította meg, a mely a kápolnákat táncztermekké változtatja, a szent képeket leszedegeti s mythologiaikkal helyettesíti — sőt az olasz kormány oda fajult már, hogy a pápát az Immunitás al kínálja s ezáltal igrorálja azt, hogy a pápa hatalma istentől ered s nem szorul egy földi hatalom védelmére stb.

Gámbettának egy linzi polgár Szilveszter-estéjén taviratilag újvi üdvözlöt küldött, melyre a francia miniszter másnap következőkép felelt: Köszönöm a bazámhoz intézett újvi üdvözlöt. Franciaország, Európa népeitől szeretettve, a francia revolutió, a népek anyja nem veszhet el. A felszabadulás és győzelem órája nem fog sokáig késmi. Ez ünnepeken órában Európa emlékezzék meg róla és gyjtésün, mert minden, ami jelenleg Franciaországban történik, a világra nézve üdvös. Bordeaux 1871. jan. 1. Gambetta.

Báró Szerelemkövy. A grófi és bárói czim alatt már sok hajmeresztő dolog történt, s a közvélemény csak ritkán meri nyitlan az álarcaztól lerántani; ne csodálkozzál tehát kedves olvasó, hogy mai nap az iparlovag is gazdaságának takaróján legjobban a grófi és bárói czimet szereti használni. Nehány hó előtt Amsterdamba érkezik egy utas, ki a legelső rangu hotelbe szállott s báró Szerelemkövy Aladárnak jegyvetette be magát. Az elegans tournure és gentlemanlike modor megnyitá előtte az első házak kapuit. Bárónk demotata érzelmű s egy szegény orvos bázát szerencsétlenül magas leereszkedésével; az egész ház el van ragadtatva a bárótl, a báró is otthonosnak érzi magát, s „a már nem szokatlan segédeszközöz“ folyamodik: hirtelen pénz-zavarba jő, s a barátására méltott orvostól 3800 holl. frtnyi csekély kölcsönt vesz föl. Bárónk még ezenkívül nagyon szeretetreméltó és galant is tudott lenni a házi nők iránt, s francia nevelés modorával csakhamar meghódítá az orvos nővérének szívet. Komolyabb beszélgetések folytak ezután a kilátásba helyezett fényes házasság érdekében. Bárónk, természetesen, folytonos pénz-zavart ezental sans gene vallja be, s gazdag magyarországi rokonaival szeretne kibékülni, hogy imádotját boldogíthassa. Az orvos még mindig

nyugodt a báró iránt, s legkisebb kételye is eloszlik, hogy vele együtt utazhassék kiengesztelensdő rokonaiboz. Az utazás alatt természetesen rang-boz illőleg élt a báró és jövendő sógora, ez utób-binak pénzén. Bécsben első rangu hotelbe szállabnak s következő napra tüztek ki az elindulást. Man-nak a báró iránt, hogy az elindulás előtt a báró még bevásárlásokat is tett, természetesen az orvos pénzén. A báró feledékeny és közvetlen a gyors vonat elindulása előtt is akarna még egy kis kadeant venni, miért is kérte az orvost, haj-tasson csak egyedül az északi vasut indóházaboz, ő mindjárt ott terem. Orvosunk már jegyet váltott a báró számára is, már harmadszor is csevegtek, a gyorsvonat el is indult, de báró Szerelemkövy nem termett ott. Most tudta csak az orvos hánya-dán van, s bejelenté szomorú esetét a policziának, melynek csakhamar sikerült a báró Szerelemkövy név alatt szereplő iparlovagot nyakon csipni. — Orvakodjunk tehát különösen egy szerelmes gróf vagy bárótl, mert nem lehet tudni, mi lappang a czim alatt!

Várhegy mellett, a Sajó jobb partján szept. 7-én 1870. egy 24 éves fiatal ember, ki mint vámszedő M. gr. Kornis Gábor malmában tartózkodott, vigyázatlanságából, midőn a malomke-rék orsóját megkente, a kerék közé került. Az iszo-nyu zuzás következtében testének bal részén 5 oldalbordája eltört, valamint egyik kezéről egy da-rab hus is lement, ugy, hogy látszott a csont. A fiatal ember teste a malmot is megállította s esz-méletlen állapotban vették ki a kerék közül, a vér megindult orrán és száján, szemei olyannyira kidagadtak, hogy a kik reá néztek, azt hiték egysz-en kibujtak helyökből, az arca egészen megké-kült és csak egyszer egyszer látszott lélegzetet venni, ugyszintén csak ritkán hallatszott szájából egy-egy tompa hang. Mindnyáján, a kik odasiel-tek, hogy lássák az eseményt, azt a hirt hozták, hogy néhány perc múlva meghal. Azonban a dol-log egészen megváltozott, mert 6 hét elteltével, éppen ezen említett események közljö az össze-törtött mindenkinék bámulatára a község ifjúsága közt tánczolni láta. Nem mellözhetem el ezental a szt. andrási orvos urnak dicéretes eljárását is megemliteni, ki nem kimélt semmi fáradságot két álló hétig mindennap odasielti, hogy a megsértül-nek a szükséges segitséget nyújthassa. Igazán senki sem hitte, hogy az orvos ur gondviselésének valami eredménye legyen, azonban mind megca-latkozta, mert a Veszprémi ur gyógyításának leg-kezdvebb sikere volt, mi által kinyerte patiensé-nek egy, mint az egész község bizodalmat. Rusz, tanító.

T. és felelős szerkesztő K. PAPP MIKLOS

Nyitlter. *)

Sepsi-Sz. Ggörgy, 1871 január 8

A „Kolozsvári Közlöny“ mult évi 154 szá-mának „a közönség köréből“ rovata alatt „egy barátja az igazságnak“ sületlenkedik, s mig a köz-velemény nevében beszél!

Sepsi-Szt. györgyi Márk Istvánnékn elleni perét ohajtván megnyerni a Kolozsvári Közlöny szerkesztőjével megakarja ijesztetni a királyi táblát.

Ugyan bizony édes áligazságos ur, nem hal-lotta-e — azt a mesét midőn egy jámbor állat az ijesztgetüsdit akarta játszodni, melyen rutul felült volt.

Az a terv, midőn fenn idézett cikkében nagy okoson kigondolt, igazán csak oiyantól tel-hetett ki, kinek az igazságszolgáltatásról még fo-galma sines, olyasmit ismét csak a „Kolozsvári Közlöny“ pártolatott, vagy azt gondolják öök, hogy az igazságszolgáltatást monda csinálják, — szörnyű korlátolt emberek öök áhítózt uraim.

Mi azt az „igazság barátja“ által emlegetett közvéleményt illeti, az azon jámbor urakból áll, kik szegény ellenfelemet Márk Istvánnét minden vagyonból — álbiztatásai által kifürosztotték, s még arra is vetemedik, hogy én vagyonomat tölle potom árba már jó előre meg vették, természetese-n most „fáj a szívük utánna.“

En nem kívánom Szerkesztő ur, hogy a ki-rályi táblát megijeszse — mert az ugy sem fél — a maga teendőjét tudja, s aztán nem is a „Ko-lozsvári Közlönyből“ hanem az actákból fog itélni. Imre Juliánna, volt Kovács Lajosné.

Beküldetett. Mióta pápa ő szentsége a Reva-lesciero du Barry használatá által egészségét szerencse-sen visszaanyerte, s több orvos és körülá annak hatását elis-mere, senki sem kételkedhet többé a becses „Tápszer“ erejében. Felhozzuk a következő betegségeket, melyekben or-vos nélkül csak küli a javulást gyomor, — ideg, — tüdő, — mirigy, — nyákchártya, — légség, — halyag — és vesebaj-gimékor, vizkör, köhögés, dugulás, aranyér, álmatlanság, gyön-geség, szédülés, vértúlulás, filluzás, a terhesség alatti hányá-si inger, fehér folyás, bükör, elsóványodás, eszű, közsvény, sápkör — 72,000 javulás, melyek minden orvosnagkn el-lenállottak. Bizonyítványok a pápa ő szentségétől. gr. Plus-koew udvari marschall-tól, de Bréhan marquisinétől. — Táplá-lóbb levén mint a hús, felhöttek — s gyermekeknél 50-szer takarítja meg a Revalesciero az orvosokért árát. Gasen, Steierország u. p. Birkfeld, dec. 19. 1869.

Kedves kötelességemnek tartom Önt értesíteni, a Revalesc-iero kitiñő hatásáról. Ezen kitiñő szer engem évek hosszú során át tartott nehéz légség, kölség és gyomorgörsztől egé-szen megszabadított. Staininger Vincze, nyug. plébános.

Pléhszelenczékben 1/2 font 1 ft 50 kr., 1 font 2. 50kr., 2 font 4. 50kr., 5 font 10 ft., 12 font 20 ft., 24 font 36 ft. — Revalesciero Choccolade táblákban 12 csésére 1 ft 50 kr., 24-re 2. 50 kr., 48-ra 4. 50; porálakban 12 csésére 1 ft, 50 kr., 24-re 2. 50 font, 48-ra 4.50, 120-ra 10 ft., 288-ra 20-ft., 576-ra 36 ft. — Kapható: Barry du Barry és T. nál-Bécsben, Wallfischgasse. 8, Kolozsvárt Kron-staedter J.-nél Bel-Monastoruza 175. és Főttár 2. sz. a. a zálogházánál, továbbá Binder K. gyógyszerárban, b-monastoruza a Redont során. Pesten Tókökné, Po-ssonyban Pisztorj-nál, Gracban Oberann-meyer-nál, Lembergben Rottender-nél, s posta-utalvány által megrendelésün mindenütt.

*) E rovat alatt megjelenő cikkek s közlések semmi felelősséget nem vállal. Szork.